

"Службени гласник РС", бр. 34/94, 101/2005

ЗАКОН

О БИБЛИОТЕЧКОЈ ДЕЛАТНОСТИ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом утврђују се општи интерес у библиотечкој делатности, услови и начин обављања те делатности.

Члан 2.

Библиотечку делатност могу обављати сва правна и физичка лица под условима и на начин утврђен овим законом.

Библиотечка делатност, у смислу овог закона, обухвата: прикупљање, обраду, чување и коришћење књига, часописа и новина, списа, музичких дела, репродукција уметничких слика и цртежа, картографских публикација планова насеља, фонодокумената, репрографске грађе, плаката, огласа, фотодокумената, видео и филмских записа и других дела која су умножена штампањем или на други начин, те рукописа и меморисане грађе (у даљем тексту: библиотечка грађа), као и прикупљање, обраду и пружање информација и података који се односе на библиотечку грађу.

Члан 3.

Општи интерес у библиотечкој делатности остварује се у складу са одредбама овог закона.

Библиотека је установа која има одређен број књига и других публикација намењених за коришћење, која испуњава друге услове утврђене овим законом и која је регистрована у складу са одредбама овог закона.

Члан 4.

Друге организације могу обављати библиотечку делатност под условом да имају организациону јединицу за обављање те делатности уписану у регистар библиотека у складу са овим законом.

Члан 5.

Библиотечка грађа не сме се оштетити, отуђити нити уништити ако овим законом није друкчије уређено.

Члан 6.

Стара и ретка књига, као културно добро, заштићена је и користи се у складу с прописом о заштити културних добара.

Члан 7.

Ради остваривања јединственог и стручног обављања библиотечке делатности и њеног унапређивања, утврђују се матичне функције у библиотечкој делатности.

Члан 8.

На оснивање, управљање, руковођење, положај запослених у библиотеци, надзор над законитошћу рада, као и на укидање библиотека, примењују се одредбе закона којима се утврђује систем јавних служби ако овим законом није другачије одређено.

Члан 9.

Надзор над спровођењем одредаба овог закона врши министарство надлежно за послове културе.

II. ОПШТИ ИНТЕРЕС У БИБЛИОТЕЧКОЈ ДЕЛАТНОСТИ

Члан 10.

Општи интерес у области библиотечке делатности у смислу овог закона јесте:

- 1) прикупљање, обрада, чување и давање на коришћење књига и друге библиотечке грађе;
- 2) израда текуће, ретроспективне и друге библиографије српског народа и националних мањина које живе у Републици Србији;
- 3) пријем и чување обавезног примерка штампане публикације, употпуњавање националног фонда библиотечке грађе; организовање централизоване каталогизације и вођење централног каталога библиотечке грађе;
- 4) старање о ширењу, популарисању и заштити српске књиге у иностранству;
- 5) обједињавање и координирање рефералних послова и рада на библиографијама;
- 6) објављивање библиотечке грађе, библиотекарске литературе као и резултата властитог стручног и научно-истраживачког рада и других публикација;
- 7) координирање изградње и развоја јединственог библиотечко-информационог система на јединственој информатичкој технологији у Републици;
- 8) опис јужнословенских ћирилских и осталих значајних рукописа;
- 9) заштита библиотечке грађе;
- 10) обављање матичних функција.

Члан 11.

Општи интерес утврђен овим законом остварује Народна библиотека Србије.

У остваривању општег интереса Народна библиотека Србије сарађује са Библиотеком Матице српске у Новом Саду.

Члан 12.

Општина обезбеђује услове за прикупљање, обраду, чување и давање на коришћење књига и других публикација.

Општина може, ако обезбеди средства, утврдити и друге облике задовољавања потреба грађана у библиотечкој делатности.

Ради задовољавања потреба грађана у библиотечкој делатности општина оснива библиотеку.

Члан 13.

Народна библиотека Србије обавља каталогски опис публикација и израђује стручна упутства за обраду библиотечке грађе и пружање стручне помоћи библиотекама.

III. УСЛОВИ И НАЧИН ОБАВЉАЊА БИБЛИОТЕЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ

Члан 14.

Библиотека може почети с радом и обављати делатност ако има најмање: 3.000 књига и других публикација, једног библиотекара с високом стручном спремом и просторије за пријем читалаца и за смештај публикација с одговарајућим намештајем и опремом.

Члан 15.

Библиотечка грађа чува се у просторијама у којима је на одговарајући начин заштићена од пожара, влаге, физичких, биолошких, хемијских и других узрочника који би могли довести до њеног оштећења или уништења.

Министар културе прописује ближе услове из става 1. овог члана.

Члан 16.

Обрада библиотечке грађе врши се на јединствен начин у складу с одредбама овог закона.

Начин јединствене обраде библиотечке грађе заснива се на примени јединственог система класификовања и индексирања те јединствене каталошко-библиографске обраде података према међународним стандардима.

Члан 17.

О библиотечкој грађи воде се: књига инвентара и алфаветски (азбучни, абecedни) каталог, као и други каталози.

Министар културе прописује: који се подаци уписују у књигу инвентара и каталоге; врсте других каталога и начин њиховог вођења; начин вођења каталога библиотечке грађе с подацима који се уписују у тај каталог.

Члан 18.

Надзор над стручним радом библиотека обавља она библиотека која врши матичне функције (у даљем тексту: матична библиотека).

Библиотека је дужна да матичној библиотеци, на њен захтев, достави податке потребне за обављање тог надзора, као и да овлашћеном лицу омогући непосредни надзор.

Министар културе прописује начин обављања стручног надзора.

Члан 19.

Библиотеке обављају размену и позајмицу књига и друге библиотечке грађе.

Ревизија и отпис библиотечке грађе обавља се најмање једанпут у десет година.

Народна библиотека Србије доноси упутство о ревизији и отпису библиотечке грађе.

Члан 20.

Библиотека доставља матичној библиотеци податке за вођење централног каталога и регистра о тој установи.

Члан 21.

Стручне послове у библиотеци зависно од врсте и сложености могу обављати лица с одговарајућом високом, вишом и средњом стручном спремом и положеним стручним испитом ако овим законом није друкчије одређено.

Врсте стручних послова у библиотеци, врсту и степен стручне спреме потребне за њихово обављање прописује министар културе.

Члан 22.

Стручни испит, након стручног оспособљавањаведеног на практичном раду у библиотеци, могу полагати радници с високом и вишом стручном спремом после годину дана, а радници са средњом стручном спремом после девет месеци.

Стручни испит за раднике свих степена стручне спреме организује и спроводи Народна библиотека Србије.

Министар културе прописује програм стручног испита и начин његовог полагања.

Члан 23.

Министар културе образује комисију за полагање стручног испита библиотечких радника.

Члановима комисије и испитивачима припада накнада за рад у комисији.

Трошкове полагања стручног испита, односно посебног дела стручног испита, сноси библиотека у којој кандидат ради. Висину трошкова и накнаде одређује министар културе.

Члан 24.

Лица која су радила дуже од једне године а немају положен стручни испит могу засновати радни однос у библиотеци и обављати послове библиотечке делатности најдуже три године од дана заснивања радног односа, с тим да у том року положи стручни испит за обављање одговарајућих послова у библиотечкој делатности.

Лица која су, обављајући библиотечке послове у библиотеци или којој другој организацији, положила стручни испит а у току рада стекну виши степен

образовања могу обављати послове тог степена образовања у библиотеци ако положи део стручног испита за тај степен.

Лица која су положила стручни испит за обављање других послова могу засновати радни однос у библиотеци и обављати послове библиотечке делатности најдуже две године од дана заснивања радног односа, с тим да у том року положи посебни део стручног испита за обављање послова у библиотечкој делатности.

Раднику из ст. 1. и 3. овог члана који у прописаном року не положи стручни испит, односно посебни део стручног испита, престаје рад у библиотеци с даном истека рока у којем је био обавезан да положи стручни испит, односно посебни део стручног испита.

Члан 25.

Лица која обављају стручне послове у библиотеци за чије обављање је потребна висока стручна спрема стичу звања:

- 1) библиотекар, библиограф, археограф, документалиста, информатор и конзерватор;
- 2) виши библиотекар, виши библиограф, виши археограф, виши документалиста, виши информатор и виши конзерватор и
- 3) библиотекар саветник, библиограф саветник, археограф саветник, документалиста саветник, информатор саветник и конзерватор саветник.

Лица која обављају стручне послове у библиотеци за чије обављање је потребна виша стручна спрема стичу звања:

- 1) виши књижничар и
- 2) самостални виши књижничар.

Лица која обављају стручне послове у библиотеци за чије обављање је потребна средња стручна спрема стичу звања:

- 1) књижничар и
- 2) самостални књижничар.

Министар културе утврђује ближе услове за стицање звања из ст. 1. до 3. овог члана.

IV. МАТИЧНЕ ФУНКЦИЈЕ

Члан 26.

Матичне функције у библиотечкој делатности јесу:

- 1) вођење регистра библиотека;
- 2) вођење каталога библиотечке грађе;
- 3) пружање стручне помоћи библиотекама;
- 4) надзор над стручним радом библиотека;
- 5) старање о усавршавању кадрова за обављање библиотечке делатности,
- 6) праћење и проучавање стања, потреба и услова рада у библиотечкој делатности,
- 7) предлагање мера за унапређивање библиотечке делатности и њихово спровођење.

У регистар библиотека уписују се: назив и седиште библиотеке, односно назив и седиште друге организације чија организациона јединица обавља библиотечку делатност с називом те организационе јединице, број запослених и њихова квалификациона структура и подаци о смештајном простору и техничкој опремљености.

Министар културе ближе прописује садржину и начин вођења регистра из става 2. овог члана.

Члан 27.

Народна библиотека Србије обавља матичне функције за све библиотеке и организационе јединице које у складу с одредбама овог закона обављају библиотечку делатност.

Матичне функције за библиотеке на територијама одређених општина и за организационе јединице које у складу с одредбама овог закона обављају библиотечку делатност, као поверене послове, обављају библиотеке које одреди министар културе.

Члан 28.

Министар културе именује, односно разрешење директора библиотеке која обавља матичне функције.

На именоване, односно разрешавање директора библиотеке сагласност даје директор библиотеке која обавља матичне функције за ту библиотеку.

V. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 29.

Новчаном казном од 10.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај библиотека:

- 1) ако не спроводи техничко-заштитне и друге прописане мере за чување библиотечке грађе (члан 15. овог закона);
- 2) ако не води књигу инвентара и алфаветски (азбучни, абecedни), као и друге каталоге (члан 17. овог закона);
- 3) ако не поступи по налогу донетом у вршењу стручног надзора (члан 18. овог закона);
- 4) ако у одређеном року не обави ревизију и отпис библиотечке грађе, односно обави их противно упутству Народне библиотеке Србије (члан 19. овог закона);
- 5) ако одговарајућој библиотеци која врши матичне функције не достави податке ради евиденције (члан 20. овог закона) и
- 6) ако не обавља матичне функције (члан 27. овог закона).

Новчаном казном од 1.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана и одговорно лице у библиотеци.

Члан 30.

Новчаном казном од 1.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај физичко лице које оштети, отуђи или уништи библиотечку грађу (члан 5. овог закона).

VI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 31.

Постојеће библиотеке које у смислу овог закона обављају библиотечку делатност ускладиће организацију, рад и опште акте с одредбама овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 32.

Земљиште, зграде, библиотечка грађа и друга средства која користе библиотеке које су основале Република, аутономна покрајина, град Београд и општина као средства у државној својини, користе и њима располажу библиотеке, у складу са законом.

Члан 33.

Лица која су до дана ступања на снагу овог закона обављала послове у библиотечкој делатности дуже од 15 година или друге послове најмање 25 година, као и лица која су стекла академски назив магистра или научни степен доктора наука из библиотечке делатности, могу обављати послове у библиотечкој делатности без полагања стручног испита.

Члан 34.

До доношења прописа на основу овог закона примењиваће се постојећи прописи ако нису у супротности с овим законом.

Члан 35.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о библиотечкој делатности ("Службени гласник СРС", број 6/90).

Члан 36.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".